

מלך ונשיא

רמב"ם הלכות מלכים פרק א

הלכה א

שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך, ולהכרית זרעו של עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק, ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה.

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג:א

בבית שני כשמלכו יון גזרו גזרות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות, ופשטו ידם בממונם ובבנותיהם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאו הטהרות, וצר להם לישראל מאד מפניהם ולחצום לחץ גדול עד שריחם עליהם אלהי אבותינו והושיעם מידם והצילם וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם והעמידו מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני.

דברי הרמב"ם	מקור בתלמוד
<p>הלכות תשובה ט, ב: אבל ימות המשיח הוא העולם הזה ועולם כמנהגו הולך, אלא שהמלכות תחזור לישראל.</p>	<p>עבודה זרה נד, ב: אלא עולם כמנהגו נוהג, ושוטים שקלקלו עתידין ליתן את הדין</p>
<p>הלכות ברכות ב, ד: וחותם בה בונה ירושלים או מנחם עמו ישראל בבנין ירושלים. ולפיכך נקראת ברכה זו נחמה. וכל מי שלא אמר מלכות בית דוד בברכה זו, לא יצא ידי חובתו, מפני שהיא ענין הברכה, שאין נחמה גמורה אלא בחזרת מלכות בית דוד.</p>	<p>ברכות מח, ב- מט, א: אמר רב ששת: פתח ברחם על עמך ישראל, חותם במושיע ישראל; פתח ברחם על ירושלים, חותם בבונה ירושלים. ורב נחמן אמר: אפילו פתח ברחם על ישראל, חותם בבונה ירושלים, משום שנאמר (תהלים קמז, ב) "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס" - אימתי בונה ירושלים ה'! בזמן שנדחי ישראל יכנס.</p>
<p>הלכות חגיגה ג, ד: חמישית - מתפלל על ישראל שתעמוד מלכותם, וחותם בה: הבוחר בישראל.</p>	<p>משנה סוטה ז, ח: ברכות שכהן גדול מברך אותן, המלך מברך אותן, אלא שנותן של רגלים תחת מחילת העוון.</p>
<p>הלכות עבודת יום הכפורים ג, יא: ומברך על ישראל ברכה בפני עצמה, עניינה שיושיע ה' את ישראל ולא יסור מהן מלך, וחותם בה: בא"י הבוחר בישראל...</p>	<p>ירושלמי יומא פ"ז ה"א: ואמר רבי אידי: השוכן בציון על ישראל הבוחר בישראל על הכהנים הבוחר בכהנים...</p>
<p>הלכות איסורי ביאה יג, טו: שמא בשביל המלכות והטובה והגדולה שהיו בה ישראל חזרו.</p>	<p>יבמות כד, ב: אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחד אשה שנתגיירה לשום איש, וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים לשום עבדי שלמה - אינן גרים דברי ר' נחמיה.</p>
<p>הלכות מלכים יא, א: המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה, לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם.¹</p>	<p>(אין מקור תלמודי - ראה כסף-משנה שם)</p>

Kidushin 32b

R. Ashi said: Even on the view that if a Nasi renounces his honor it is valid, yet if a king renounces his honor it is not, for it is said, thou shalt surely set a king over thee, teaching that his authority shall be over thee.

גמ' קידושין (לב):

אמר רב אשי: אפילו למ"ד נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול, מלך שמחל על כבודו - אין כבודו מחול, שנאמר: (דב' יז) 'שום תשים עליך מלך', שתהא אימתו עליך.

1. חזרת המשפטים מקבילה לחזרת מלכות ישראל, כי תפקידה של המלכות הוא הכשרת הקרקע לקיום תורה ומצוות.